

ВРАЖИННЯ З ПОТЗДКИ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ.

Розмова українського посла до польського союзу Х. Приступу з представником львівського "Діла".

(Продовження.)

Харків. Вступивши тільки до міста зразу видно, що Харків є столицею. Панує в ньому перш за все великанський рух. Київ у тому напрямі остав позаду та перемінявся в культурний центр України. Само місто, не зважаючи на той незначайно живий рух, зробило на посла Приступу несправитне вражіння тому, бо всі майже вулиці були закидані румовищем, землею, деревом, шишами і т. д. Та пізніше виявилось, що в Харкові йшла саме в той час незвичайно інтензивна перебудова усіх міських бруків і хідників. По місті курсує маса трамваїв і 32 автобуси величезних розмірів. Ізда трамваєм коштує 10 копійок а автобусом 15 коп. Цього року побудовано в Харкові 60 величезних паливоверхових домів. Крім того йде будова домів для робітників і урядовців на передмістях. Місто і передмістя освічені ярко електрикою та полудені трамваями.

Не зважаючи на те відчувається в Харкові незвичайно гостра мешкальна криза, бо число мешканців зросло до пів мільйона. Тому уряд намагається за всяку ціну відтягнути Харків від перенаселення шляхом перенесення деяких державних установ, що не мусять міститися в столиці, до інших міст. Приготовляється перенесення усіх дитячих приютів, домів інвалідів а навіть деяких військових частин. Всі звільнені теми установами та військовими частинами доми будуть перероблені на помешкання.

По всіх усядах позакладано дуже багато городів і квітників. По всіх вулицях видно величезну ріжноманітність квітів, що займають навіть найменший вільний простір. Всі ті городи, квітники та бульвари обведені залізними огорожами. В місті величезний порядок. Пішої поліції подостатком. Убрання вона в чорні уніформи

військового зразку. Кожен міліціонер узброєний не рушницею, а револьвером і гумовою цалкою, яку носить у реміньному футералі з боку. Білої зброї міліціонери теж не мають. Гумовими палками вони командують вуличним рухом. Кінної міліції мало. Кримінальна хроніка зникаючо мала. Вразило посла Приступу одне, а то велика кількість безпріютних. Вони сплять переважно по парках і городах а зимою на залізничному двірці у його підземних тунелях. Між безпріютними багато дітей. Посол інформувався у представників влади, що це за причина, що в Харкові так багато цього елементу а з окрема дітей. Йому відповіли, що ці безпріютні самі не хочуть взятися до ніякої праці. А набралось їх у Харкові тому так багато, що Харків являється величезним комунікаційним залізничним вузлом, через який йшла просто мандрівка народів від 1917 року. Шкож торкається дітей, то їх вже кілька разів насильно вивозилося та приміщувало в дитячих приютах. Діти з приютів тікали, бо їм не подобається тамшня внутрішня дисципліна, порядок і систематичні заняття. Тому то й видно між ними багато таких, що носять на собі вбрання з приютів. Безпріютні як старші, так і діти часто худіють. На вид міліціонера тікають і розбігаються. Перед самим виїздом посла Приступу почала була міліція виволовати усіх безпріютних та розміщувати їх примусово по великих приютах.

В Харкові також як у Києві був той мертвий сезон. Усі відповідальні робітники радянських установ порозідалися на літній відпочинок. Та все таки деякі комісаріати відібрали послів Приступу відвідати та засягнути в них інформації про ті справи, які його найбільше інтересували.

Земельний комісаріат і усі

нізові земельні установи в цілості зукраїнізовані. Земельна реформа проведена в цілості. Виявилось, що землі не достачає. І тому створено з деяких земель у Таврії, на Одещині та біля Криму колонізаційний земельний фонд. Колонізують ті землі усіми, що виявляють попит за земялею.

Сільське господарство стоїть добре. Культура його давняється. Серед селян величезний попит за сільсько-господарськими машинами і за тракторами (моторами). Найбільше вживають на Україні американських машин. Шкож до тракторів, то переважають між ними трактори американської фірми Форда. Та в останніх часах роблять їм велику конкуренцію трактори українського виробу марки "Запорозець". Рікчино переводить влада по всій Україні свято врожаю. В часі того свята влаштуовують по більших селах виставки на господарські теми, дискусії та вистави сільсько-господарських машин і виробів. Свято врожаю стало між селянством дуже популярне і всі беруть в ньому участь, бо мають змогу довідатися багато про сільське господарство від фахових людей.

Взагалі село незвичайно оживило. Люди добре відживлені, певні себе, убрani переважно у свої вироби. Відчувають сильну недостачу мануфактури. В часі його побуту по селах, посла Приступу залпувалися про положення українського селянства під Польщею, та дуже інтересувалися його життям а зокрема його земельними справами. В селі видно оживлену боротьбу за вплив і за владу. Словом село рухається. Комітети неземельних селян перестають бути тим, чим були, тобто виключно партійними установами. Вони повповнюються замощеними середняцьким елементом та перетворюються у професійні сільські установи. Все, що набуло дотеперішні комезами для себе, остається за ними. Відноситься це передовсім до колективно ведених господарств.

На всій Україні обовязує примусова асекурація. Найбільші асекурації не платять. А

секураційні оплати стягаються від цілого села загалом та розкладається їх так, що багатіші покривають належності за будинки бідних. Нових будівель на селі не видно. За те всі криють дахи будинків переважно дахівкою.

Культурне життя на селі теж дуже оживлене. В кожному селі існує сільський будинок-читальня (сільбуду). При таких сільбудухах у багатьох місцевостях зорганізовані постійні сільсько-господарські вистави. При кожному сільбуду є аматорський гурток. До таких читальень є велика тяга серед селянства всіх категорій: бідних і багатіших. Великої ворожнечі між бідними і багатими не видно. Крім цього помітний у селян величезний гін до науки. Маса селян шле своїх дітей до школи не тільки першого ступня, але й другого та третього.

(Далі буде.)

БОРЮТЬСЯ З КОМУНІСТИЧНИМ ВПЛИВОМ НА СЕЛІ.

Угорська рада міністрів постановила почати енергійну боротьбу проти агітації комуністів на селі. Міністер земельних справ вніс пропозицію про організацію селян та сільсько-господарських робітників з метою централізації комуністичної агітації.

I. V. БОДНАР член Компарти Чехословаччини і сенатор Прикарпатської України, який брав участь в нарадах Селянського Інтернаціоналу.

ПОЛЬСЬКИЙ ДІДИЧ В ГАЛИЧИНІ СТРИЛАС СЕЛЯН.

У неділю дня 11. жовтня в р. складался в селі Рудинці (почта Пісочна, повіт Жидачів) слідууча подія: Місцевий дідиць 20-літній Владислав Полянський враз зі своїм молодечим приятелем Шварценберг-Черним вбрався на польовання. Зараз за двором, на жидівському пасовиську, в середині села, стріляв хлопець, сина заможного господаря Гладія, що пас на двірським худобу, маччи умову з другим господарем, що він наймив був у пана пасовисько...

Дідиць зловивши малого Гладія на своїй сніжачці, хотів завити його, а коли малий просяв його, щоб його не робив, паніч почав його бити.

Далі знати до дому Гладієві і надбій брат малого, що бий його відверти з рук дідиці. Біг голіруч, але заки добіг до дідиці, цей стрілив йому з дубельтички в ліву ногу. Вачучи це здалека, селяне збіглися і віддали дідицьві те, що залодив Гладієві і збили його як свід. Привзаний з Роздолов лікар д-р Равський відослав, заосмотривши обох ранених до шпиталю. Гладій в небезпечному стані, йому мусять ампувати ногу.

Арештовано 7 парубків з Рудини, між ними 4 братів раненого Гладія, і відставлено до вказної окружного суду в Стрию. Поліція намагається предствити цію справу як селянську змову на життя дідиці.

ЕВОЛЮЦІЯ В РОСЛИННОМУ СВІТІ.

В Дейтоні, Злуч. Держави, вдалось одному садівникові нащепити на яблони бросковину ("пінець" або дерево, що родить персики). Цего року це дерево породило особливий овоч, якого до цього часу не знали. Овоч цей має волохату скірку, подібну до бросквині, в середині м'ясо зовсім яблочка, але з кісткою бросквині. А в цій кісточці є 40 зеренеч, як в звичайній яблочці.

І ця еволюція мала місце в Дейтоні, в якому засудили науку Дарвіна про еволюцію.

КОЛЮЧКИ.

Редактор "Укр. Голосу" признається, що не витерпів до кінця, читаючи відповіді т. Ірчана Лещиншину.

Признається, бідачисько, що треба мати залізану витривалість, щоб дочитати до кінця Ірчанову відповідь.

І взяло редактора "Укр. Голосу" як гаком за пупа і він заверещав: "хуліганство".

О, це так "відповідь". Який пан, такі й його слова.

Дивується редактор "Укр. Голосу" і його "протезе" Лещиншину, як міг стати Мельничук комуністом, коли він за "добрих часів" петрушевців був командиром сотні особисті охорони "його величства" диктатора Петрушевича.

Коли так, то багато прийдеться "Укр. Голосові" дивуватися. Ось наприклад: Грицько Коссака, який за час панування Петрушевича був командантом корпусу, а навіть вивіз Петрушевича з Кам'янця до Румунії, тепер полковником в червоній армії; Бухшований Оси, за часів Петрушевича був командиром бригади, а тепер досить добрим і видатним комуністом.

Та й не одиниці, а сотки, напевно тисячі є таких примірів. А "Укр. Голос" питає: як же так?

Так як бачиш, Рипиндію.

Воно все так буває: коли людина чесна, то вона згодом побачить свою помилку і направить її добрим ділом. Коли ж людина визута з чести — то вона наприклад пограбує зробити таку "карьеру": буде соціалістом, потім

атабасківським ерудитом; "Народної Воли" редактором, в петлюрівській місії пльовачкавтором; поїде до Тарнова шукати собі чину петлюрівського отамана, а скінчить в ролі хулігана.

Еволюція, братчики, еволюція задом наперед.

Скажи, кого з панів і в яких селах вбили Мельничук й Шеремета? — питає "Укр. Голос" Ірчана.

А скільки вам, пане редакторе, за викриття цих питань обіцяє польський консуль? Малий спасибі відстане, повірте. Польський злотий те пер дуже на тонке пряде.

Каже редактор "Укр. Голосу", що Ірчан відповідає Лещиншину не тільки в газеті, але й на концертах, на яких Лещиншину не може бути і відповідати на закиди. На концерті 11. листопада т. Ірчан відповідав не лише Лещиншину, але й редакторові "Укр. Голосу". І на цей концерт редактор "Укр. Голосу" міг прийти з цілим своїм штабом і відповідати на "закиди". Чому не прийшов?

Українські патріоти в Вінніпегу-приняли пропозицію Свістуну — заключити союз з польськими патріотами в Вінніпегу проти робітничого кандидата на алдермена.

Кажуть, що польські патріоти згодились на союз під умовою, що укр. патріоти відступлять місце шкільного троста польським патріотам. Отже продадуть українського троста за українсько-польську патріотичну згоду.

Куркулєнко.

ПРИЕДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "У.Р.В."

Несвідомий робітник завжди безрадний супроти всяких обманів та шахрайств, що процвітають в капіталістичному ладі, тому й паде беззаставно їх жертвою.

Зробіть його читачем "Українських Робітничих Вістей", а вони допоможуть йому стати розумною і свідомою людиною. За це він завжди буде вам вдячний.

Товариші! Передплачуйте "Українські Робітничі Вісті" самі і інших захоочуйте! Вирівнюйте зазлегу передплату! Поширюйте свою газету між укр. робітниками й фермерами!

М. ІРЧАН 13) В обороні робітничо-селянських героїв Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Гркий досвід 19-тих і 20-тих років, отворив мені очі. Переворот в надолітні 1918 р. не дав селянам Галичини того, чого вони сподівались. Вся користь з перевороту дісталась нашим галицянським політикам, котрі провалившись зі своєю політикою в Галичині і на Україні, останні нашу гоуду, бося у хору армію на Україні, а самі вдрали за границю і чекають там, аж станеш чужо і Антанта віддасть їм владу над галицянськими селянами і робітниками. Ми Галичане-емігранти на Україні це дуже ясно бачимо. Але Ви, що живете цілий час в Галичині, не бачите ясно намірів наших політиків. Ви засліплені національною боротьбою з Польськими, вірите їм. Ми, Галичане-емігранти, пізнали вже всю підлість та шахрайство наших галицянських проводирів 1919 р. і куюмо тут, на Україні, проти них зброю. Як-би там політичні відносини в Галичині не зложидися, горожданська війна у нас неминуха. І на це треба бути готовим.

Найдороша Марійко! В кількох сдовах я висловив Тобі свої політичні погляди. Не знаю, яку еволюцію в політичних поглядах пройшла Ти за послідні роки, но все таки я думаю, що ти менше брада участі в політичній життю, менше ним інтересувалась і тому думаю, що мій лист Тебе в першій хвилі здивує. Я певний, що Ти і взагалі всі наші думали про мене зовсім інакше. Розуміється, я не хочу нікому надиктувати своїх поглядів і жадати, щоб ти хтось думав так само, як і я. Но я хотів-би ближче пізнати Твої погляди і взагалі погляди галицької інтелігенції на теперішній стан річий. Якого входу шукає галицька інтелігенція з теперішнього політичного положення? Чи все ще вона орієнтується на Захід? Чи все ще стоїть на службі в політичних спекулянтах в ролі Петрушевича і Пестіора? Як Твої погляди на революцію в Росії і на Україні? Як Ти представляєш собі Радянську владу?

Ось на такі питання о скільки це не справить труднощі, відповіж мені. Хотів-би я більше поділитися з тобою своїми поглядами, бо на

лісті все одно не можна всего сказати, бо не стало-б паперу. Але я думаю, що скоро владється мені прихитати на кілька днів до дому і тоді поговоримо багато-багато...

Чи треба більше доказів, щоб переконатися, хто такий був т. Мельничук Степан? Може пан Д. Д. Лещиншину, який без надумання закинув мені злочин за написання драми "Дванадцять" скаже (а він може сказати), що хто зна, чи це правдивий лист? Будь ласка! В такому випадку я пропоную панові Д. Д. Лещиншину редакції "Укр. Голосу" зійтись зі мною і я покажу не відліс, а оригінальний лист, писаний власною рукою Мельничука. Буде й це сумнівом? Тоді, для порівняння писемь, я покажу передсмертний лист Мельничука, писаний годіну перед розстрілом в чортківській тюрмі. Письмо одного і другого листа — то саме. І цього буде за мало? Тоді рідні Мельничука, до яких ми звернемось, подтвердять, чи писав такого листа Мельничук, чи ні і чи письмо його. Але — на таку зустріч я погоджусь тільки тоді, коли пан Д. Д. Лещиншину і редакція "Укр. Голосу" заручать мені при свідках, що вислід такої зустрічі — надрукують в "Укр. Голосі". Коли лист покажеться правдивим, тоді чесно і щиро напишуть про це в своїй газеті, коли ж неправдивий, тоді дозволяю прилядоно на сторінках газети, назвати мене брехуном, підлотою, шахраєм і взагалі неспустиги зі мною так, як поступається з безхарактерною людиною. Будь ласка, а чекаю!

Перейдемо до дальших листів. В листі з 16. червня 1922 до батька, Мельничук між іншим пише: "За працею і наукою час проходить мені скоро і я навіть не помічаю, що скоро вже четвертий рік, як я покинув Галичину... Хотілось-би поділитись з Вами своїми вражіннями. Я маю повну надію, що скоро приїде та хвиля. Як тільки мені владється, то приїду на якийсь час в Галичину. Думаю, що коли добре піде справа, то це може статись через кілька місяців, в кожному разі я думаю, що до зими загочу до Вас".

З цього листа т. Мельничук не покидає впевновати рідних, що він приїде до них. Видко, план повстанчої ватаги назривав в него ще з початком 1922 р., бо про це говорив він мені, правда, дуже загальною, підчас нашої зустрічі в січні 1922 в Києві.

В листі до рідних з 25. серпня 1922, пише: "З Галичини доходить до нас глухі чутки про деякі зміни в польській політиці зглядом Східної Галичини. Цікаво було-б нам знати, яку позицію займуть українські партії на случай виборів в сейм? Чи збоятують вибори, чи приймуть в них участь? Ми тут тим дуже цікавимось і з великим напруженням слідимо за розвитком подій в Галичині. Тому будьть добрі, коли не зможете самі мені це написати, то попросіть Василя або Марійку".

Ось це велике зацікавлення політичними справами Галичини це раз найкраще доказує, на які "студії в Чехословаччині", як зажадував собі грубо пан Д. Д. Лещиншину, йшов Мельничук з одинайцятьома узброєними товаришами. В тому-ж листі, при кінці, Мельничук просить своїх рідних: "В писемях опишуйте... ріжні новості з громадського, культурного та політичного життя в Галичині, так щоб я прочитавши Ваші писемь, міг уявити собі картину теперішньої Галичини".

А ось характерні уривки з листів Мельничука до односельчанів і товаришів по полку тов. Івана Ткачука в Катеринославі: Умань 30. червня 1921 р. "Одна лишень біда, що тужать наші Галичане за Галичиною... Але помімо того, всего, дух у них є і як-би прийшло йти на Галичину, то кожний рвався-б до бою зі шляхтою. Віра в нашу кінцевою побуду ані на хвилю не пригає і ми певні, що червоні прапори скоро загасля на Високий Замок та на верхах Карпат."

З другого листа: Самогородок 13. жовтня 1921. "Живем надією на скору революцію на Заході і в Галичині, і та надія нас піддержує". З третього листа: Бердичів 16. червня 1922 р. "Прошу Тебе, пиши частіше. Кожне Твоє слово додає мені більше сили і витривалості в нашій великій боротьбі за комунізм...". З четвертого листа: Бердичів 3. вересня 1922. "Недавно одержав я листа з дому. Знову та сама історія, що й перший раз. Крім того,

1) Високий Замок у Львові. — М. І.

ГАСЛА Й ДУМКИ.

Заповіт Леніна — єдиная пролетаріяту й селянства. Не може бути кращого вшанування його пам'яті, як здійснення його великого заповіту.

Ленінізм — наш прапор. Ленін — наш учитель. Збудована ним партія — наша сила. Ми виконаємо його великих заповітів.

Жовтнева революція перемогла, ідучи тим шляхом, що його показав Ленін. А світовий Жовтень переможє, ідуци шляхом ленінізму.

Визволення пригноблених націй, самовизначення народів — один із заповітів Леніна. Мільони людей підхопили його. Революція здійснила його по всім світі.

Народам сходу і заходу показав Ленін шлях до визволення із рабства, неволі, злиднів та темряви.

Тільки диктатура пролетаріяту на всьому світі зможе припинити визиск праці трудящих.

Влада трудящих утворює ті умови, за які кривава росправа над робітниками неможлива.

Доки виробництво в руках буржуазії і капіталу, доти неминуха експлуатація працюючих.

Ленін — це живе втілення теоретичного та практичного розуму класів.

Слава мученикам за робітничу справу!